

ROMANIA LITERARA

ABONAMENTUL
PENTRU BUCUREȘTI
Un an 10 lei

Pentru Studenți 5 lei

REVISTA

Literară și Științifică

ABONAMENTUL
PENTRU JUDEȚE
Un an 12 lei

Pentru Invățători 6 lei

APARE O DATA PE LUNA

SUMARIU No. 9.

Către Cetitori	Redacția	Rolul Microbilor.	Stefan Cremene
S'a întors (poezie)	Abdul	Atunci și a-zi (poezie)	Abdul
Contribuțiune la istoria națională	V. A. Urechiă	Hesa Helfman (traduc.)	I. Dafin
Serișoare	Iancu Vladimir	Gînduri (poezie)	Abdul
Auroreî (poezie)	Abdul	Bibliografie	* * * Redacția
Iluzii pierdute (urmare)	N. D. Georgian	Correspondența	”
		Înștiințare	”

Se trimet numere de cercare persoanelor
ale căror adrese se pot afla și se consideră
ca abonate acele persoane care bine voiése a
primi două numere unul după ăltul

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA UDRICANI No. 22.

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA NATIONALA

20 — Strada Gabroveni — 20

1886

Dr. Julius Rosco

M. Casarmei No. 1

ROMANIA LITERARA

Manuscrisurile nepublicate
se ard.

REVISTA LITERARA SI STIINTIFICA

Scrisorile nefrancate
se refuză.

APARE O DATĂ PE LUNĂ

Persoanele care bine voiesc a primi două numere unul după altul se socotesc ca abonate.

CĂTRA CĂTĂTORI

Cu numărul de față personalul redacțiunii „Romăniei Literare“ s'a schimbat. Noii redactori și colaboratori nu-și iau răspunderea trecutului acestor reviste și calea ce o vor urma va fi cu totul alta. Nu spunem dinainte ce vom făptui; cătătorii noștri, eari-și vor da osteneală, vor ști să ne judece și să ne cîntărească greutatea. Spunem numai că ceea ce frămîntă inima și crierul nostru este cum am putea mai bine resplăti vremea și munca celor ce ne vor arăta bună voință și băgare de seamă.

Dacă până acuma coloanele acestei reviste au fost foarte primitoare, și pentru lucruri de puțină valoare, de acuma încolo porțile noastre vor fi mai anevoite de trecut. Mulțimea scriitorilor de ocazie va trebui să-și stăpînească dorința de a „colabora pentru progres“ și nimic nu ne va opri în lupta noastră în potruiva nulităților.

Ne vom îndeletnici cu chestiile științifice cele mai de căpetenie și putem asigura pe cătătorii că ne vom da toate silințele pentru a îmbunătăți revista din toate punctele de vedere și sîntem îndrituiți a crede că oamenii de bine ne vor da sprijinul cuvenit.

De la 1 Ianuarie adevă cu începerea anului al VI-lea vom schimba formatul revistei și-i vom adăoga încă o coală de tipar.

REDACTIUNEA

S'A ÎNTORS...

Credeam de mult că te-am uitat
Femeie mult iubită
Credeam pe veci c'am îngropat
A dorului ispită.

Dar nu degeaba te-am iubit
Atîta vreme, dragă,
Căci astă-zi ieară-și ai venit
În mintea mea pribeagă.

Și dacă alții au hotărît,
Departa să ne-arunce,
Că doar uita-vom în urf
Tot focul de pe-atunce;

Puternică mai mult s'a întors
Trecuta mea simțire,
Și depărtarea nu m'ai stors
Nici gînduri nici iubire.

Și nime 'n lume n'a putea,
Din drumu-i să-m' cîltimească,
Măcar o clipă dragostea
Aprinsă,—dar frățească!

Doar tu mai poți ca să-m' răcești
Simțirea, ce-ai aprins'o:
Sub greul vorbelor lumești
Iubirea de-ți-ai stîns'o.

Cadichioi

Abdul

CONTRIBUTIUNE 1)

La Istoria națională

Sînt cunoscute întîmplările din Moldova de pe timpul rebeliei di'ntre Turcia și Austria, cu aliații acesteia, Polonia și Veneția. Acel rebel se termină cu pacea de la Carlovitz. Ingenunchierea țerei Moldovei în acele vremi veni nu numai de la evenimentele externe, ci și de la cele interne, mai ales de la numeroasele cete de hoți și de podghiazuri polone cari prădau satele și orașele Moldovene. De multe ori acele podghiazuri, contra cărora luptară hatmanul Veleico Costin și Miron Costin, starostele de Putna, erau conduse de cătră chiar unii boiari Moldoveni.... Vodă confiscă moșiile unor asemenea rei patrioți.

Leată aci un document făcînd mențiune de un asemenea șef de bande dezolînd satele propriei patrii:

„Iô Constantin Voevod B.M.G.Z. Moldav. .... Facem scire cu această adevărată carte a Domniei mele pentru Stefan*) feciorul lui Darie de Podobiți, carele fiind om de țară și de acest pament, el s'au sculat și s'au dus în țara leșească și ducendu se în țeara leșească nu s'au aședat acolo și sa se hranească cu slujba și cu dreptatea (sic); templandu-se venirea craiului leșese în țeară trecînd la Bugiag, el însă și de obuz și de slujba sa nu s'au ținut, ci au venit în megiașii sei și prin prejurul ocinelor sale s'au făcut mult talhușag (sic) și supărare creștinilor și megiașilor sei. Aflatu s'au cu bună adevărită cum au slobodit

1) Domnul V. A. Urechie ne trimete, la cererea noastră, documentul următoriu din colecțiunea D-sale pre publicare. Credem că cei ce se indeletnicesc cu istoria națională și cu istoria limbii nu ne vor bănuși de aceasta. Negreșit că noi n'am adăugat nici n'am scos nimic din documentul ce ni s'a trimis. Il tipărim întocmai după copia Domnului Urechie, lăsînd ori ce discuțiune relativă la document în sama D-sale.

N. RED.

*) A fost ras locul și apoi scris Stefan.

și foc la casele credincios boerului nostru Panaiotache Sulgerul cel mare, la Obrejan și i au arsă Dumisale și casele de la Obrejan, carele fiind făcute cu multă cheltueală, far' alte pagube ce i au făcut D-sale. Pentr'aceea facînd sulgerul jalobă la Domnia mea de pagube ce i au făcut și adevărînd Domnia mea cum într'acele vremi au îmblat Stefan*) facînd talhușag, penpregiurul aceluși loc, socotitus'au că și paguba Sulgerului este despre Stefan*) făcută. Decî socotînd Domnia mea împrenă cu tot svatul Domniei mele, cu boiarii țerei, una, paguba ce au făcut sulgerului, de i au ars easele, și alta, scaderea ce i au făcut din bucate, că viînd Stefan*) cu trei patru sute de oameni din obuz au stricat opt sute de clăi de pâne mare și 30 de stupi și doue poloboace de miere și grădini și alta tot ce au aflat penpregior. Și nu numai la Dumnealui ce și la alții penpregiur ce au aflat tot au stricat. Alta; Stefan*) fiind de acest pament și pamentul acesta fiind asuprit de mult greu și poronci împărătesei, și Stefan*) nevrend să stee și el cu alți pemintenî (sic) în țară să tragă greul și nevoia țerei, ci ducendu-se pentr'alte țeri streine și inca și facendu-se dușman pamentului seu și megiașilor sei facendu-le talhusag și pagube, aflandu Domnia mea cum are acel Stefan*) ocini în țară, giumatate de sat de Blândești ce 's pe Jijia mai jos de Romașcel, unde are și Ifrim Călărasul, și mai avînd Stefan*) ocină și în sat în Podobiți căt se va alege partea părinților și avînd Domnia mea voie ca și alți Domni mai naintea noastră ce au fost stapăni acești țeri, pentru unii ca aceia ceși lasă pamentul seu și se duc pentr'alte țeri streine și apoi vin cu sabia asupra țerei și fac jacuri ca talharii; și facendule Domnia mea și poroncă cu câteva cărți ca să și vie toți cineși la locul și pamentul seu și al părinților sei și Stefan*) tot nevrend să vie în țară, milostivitu'm Domnia mea ș'am dat, acele ocini ce mai sus se scriu—¹/₂ de sat de Blândești.... și par-

tea din *Podobiți* cat se va alege, alui *Stefan**) feciorul lui *Dario* ca să-i fie D-sale Sulgeriului drepte ocini și moși în veci, cu tot venitul și Jupănesei D-sale și cucușilor și nepoților ș'a toată seminția Dumilor sale neclătit *nerușăit* în veci. Așide-re-a după a noastră viața și domnie pre cine Dumnezeu ar aleage a fi Domn acestei țeri din filii noștri sau dintru a noastră semenție sau dentr'alte semenții, poftim să n'aibă a strica a noastră milă și întăritură, ce mai vertos să aibă a da ș'a întări. Iar cine s'ar ispiti a strica să hie neiertat de Domnul Dumnezeu ce au făcut cerul și pamântul și de prea svintă și curata a lui maică svinția sa *Preacrista* și de toți svinții oteți. Amin."

Intocmai: V. A. Urechia

SCRISOARE

- Fără tine în singurătate-mi
- Drăguța mea așa de tristu-L.
- De amarul celei mai dulci patemi
- Tot tinjese și mă tot mistui.

Gh. din Moldova

Ie cam mult de când ne am despărțit și nu ne-am mai văzut. N'am crezut că vei fi așa de haină, să nu-mi scrii nici o dată. Cel puțin să nu-mi fi făgăduit...

Am tăcut până acuma fiind că silît am fost să tac. Cum să-ți fi scris? Ai făcut o taină așa de strașnică dintr'un lucru care se întâmplă zilnic, te ai temut atîta să nu aște cine-va, cum-va, că tu, fată de „om cuprins“ iești în stare să ai o slăbiciune pentru un „coate goale“?! Acuma nu mai am răbdare. Văd că dacă m'ași pune să aștept vre-o veste de la tine, ași îmbătrîni așteptînd. Mi-i greu să mi duc singur sarcina. Cui s'o spun? Cine mă înțelege? Și-apoi mi-i teamă că te-i supără, dacă voi îndrăzni să spun cul-va taina cea mare! De aceea îți scriu ție și pentru că n'am drumul obișnuit de alții pentru revas, îți

scriu prin gazetă. Știu că mă vei înțelege, știu că te vei cunoaște și mă vei cunoaște. Dar cei-lalți? Ce ne pasă de dînșii, dragă? Își vor bate ție multă vreme capul, ca să afle cine sîntem, dară de geaba!... Vor osteni... și ne vor uita! Ca să-ți scriu însă așa cum mi-am pus de gînd, trebuie să caut, să-i mulțamesc pe toți. Alt-feliu cui, ce-i ar păsa de dragostea noastră? Vorba aceasta a ajuns de rînd. Simțirea, dacă n'o slăvesc tot le apîta luarea aminte.—Ce ași putea să le spun alta, de cit povestea cea veche a dragostei, îmbrăcată într'un vestimînt nou?—La noi treaba a fost alt-feliu. Nu „ne am văzut și ne-am iubit“! Ne-am văzut, ne am cunoscut cu toate cusururile, cu toate însușirile, cu toate slăbiciunile! Ne am dușmănit mai întăiu, ne-am împrietănit mai pe urmă, mi-ai fost dragă, dară dragă de tot, spre sfîrșitul viețuirii noastre, împreună. Și știi tu, îți mai aduci tu a minte cum s'a început povestea? Ieu o știu:

Cînd am auzit că acolo unde trebuem să-mi așez sălașul, ieste o fată „așa și așa“ nu m'am temut de feliu. Mă credeam destul de voinic, ca să mă împotrivesc farmecelor tale.

Te am văzut, ierai frumoasă. — Ți-am auzit glasul, mi s'a părut negrăit de dulce. Am început să mă tem de tine.

Te am văzut stăpîna peste cite va sute de oameni. Te am văzut cîtînd la dînșii cu dispreț. Te-am văzut punînd năframa la nas, cînd îți intrau în casă. Te am dușmănit.

Te am văzut în mijlocul oalor de samata. Gătită, împodobită, încunjurată de cetășii breslei tale, încă te am văzut.

Mi-a fost ciudă grozav. Nu știu pe tine, pentru că te ai născut dintr'un neam cu dînșii, ori pe dînșii că te încunjurau și nu-ți dădeau pace? Ierai așa de frumoasă atunci, dară așa de măreată! Ce sînt ieu pe lângă tine—gîndeam! Cum pot ieu să-mi rădic ochii așa de sus? Dar încă să te iubesc? Cum ași putea ieu de pildă să te

sărut! Ți-ași împlia obrazul de tină!....
Așa gîndeam atunci.

Te-am văzut zîmbind cu rumeneala în obraji celor ce-ți vorbeau și-ți făceau alaiul, lești ca toate, m'am gîndit și am... scuiat!

Te am văzut însă scrișnind din dinți cînd jugul părintesc te apăsa prea tare. Te am văzut îndurînd cu ura în față, o cara stăpînilor tăi. Am văzut că nu iubești pe tatăl tău fiind că te apăsa și că nu ții la maică-ta fiind că te crede jucăria sa. Am văzut că și tu înțelegi ce-i robiea, că și tu gusti amarul și m'am gîndit că mai iese sîngă curat în tine.

Te am văzut plîngînd de ciudă și împotrivindu-te din resputeri aceloră, cari în puterea înrudirei și fiind că lești frumoasă, căutau să-și bata joc de tine.

Te am văzut în stare de a alege neghina din grîu și—mi-a fost milă de tine. — M'am hotărît să te scap.

Ți-am arătat lumina, ai sorbit-o cu nesăț.

Ți-am arătat adevărul, te-ai închinat lui.

Ne-am împrietenit.

M'ai înțeles în toate, par'că ai fi cetit în inima mea.—N'aveam nevoie să-ți spun ce-vă, după ochi mă înțelegeai și-mi dădeai răspunsul.

De vorbeam cu alții, te uitai la mine. De mă luptam că iei tu mă sprijineai și de mă jigneau tu veneai să mă mîngii.

Cum nu ierai să-mi fi dragă?!
* * *

Par'că di'ntru'ntău nu simțeam nimic.

Puteam să mă uit lung, lung la tine fără să mă tulbur. Ochiul tău așa de negri și așa de nepătrunși, pentru mine ierai limpezi ca lumina zilei. Nu mă temeam de iei.

Uitînd într'adins că tu stai „sus” și ieu „jos” m'am hotărît să dau drumul șuvățului care-mi înădușă simțirea și... mi-ai fost dragă!

Nu ți-am destăinuit-o îndată. Mi-a fost

frică. Ieu n'aveam în mine nimic ca să te farmece.

O știeam aceasta și de aceea întărieam cu mărturisirea. A fost însă o zi în care n'am mai putut să mă stăpînesc și în care tu mi-ai arătat atîta bunătate și ochii tăi căutau așa de galeș la mine, în cît am crezut, nebunul, că ai și o inimă cu mine, după cum aveai un gînd. M'am hotărît să ți spun. N'am avut destulă putere să ți-o spun din gură și ți-am scris pe o hărtiuță vorbele acestea de care cred că-ți mai aduci aminte:

„Mi se pare că nu ți-i lucră străin, că ieu simt pentru D-ta mai mult de cît prietenie. Dacă n'ai știut-o să-ți-o spun acum: îmi lești dragă, aîi de dragă în cît ași socoti ca o nenorocire un viitoriu lipsit de D-ta. Dacă D-ta nu simți nimic pentru mine spune-mi o și voi rămînea cu mustrarea că am făcut un pas greșit. „Cuvinte fără șir. Le am scris nu cu gîndul ci cu inima. Cînd ți-am dat hărtiuța, m'ai întreat, deschizînd ochii mari: „ce-i asta?” —Cetește și vei vedea,—ți-am răspuns și... am fugit. M'am pus după ușa cu geamuri. M'am uitat la tine; tu nu m'ai văzut.

Te-ai uitat la hărtiuța. Ai văzut ce-i scris pe dînsa. Te-ai strîmbat, ai întors capul spre ușa, ai rupt hărtiuța de la un capăt până la cel-lalt și fiind că nu m'ai văzut ai mai cetit-o o dată împreună capetele, ai indoit-o cu băgară de samă, ai pus-o în buzunariu și ai intrat în casă.

Puțin în urma ta am intrat și ieu.

Mie îmi iera frică să mă uit la tine, tu nici nu-ți bătea capul cu mine. Vorbeai cu cel-lalți. Te jucai cu copilul surorii tale. Ți-a cerut un lucru pe care-l aveam ieu. Ai venit cu dînsul la mine. Am simțit atunci, că tot sîngele mi se grămădește la inimă, bătăile i le auzeam; trebuie să fi fost tare galben la față ieu. Și galeș m'am uitat la tine par'că cerîndu-ți iertare pentru un păcat grozav.

— Mitică, roagă pe Dl. Iancu să-ți dea cretonul, ai zis tu copilului, și par'că tru-

fiea învingătorului ieră scrisă în ochii tăi.

Am plecat plecat capul abătut și am rosit de slăbăciunea mea.

Știeam ce mă aștepta.

Par'că mă bucuram că mai sînt oameni în casă și nu pot să te întreb de răspuns și par'că... tot așa fi vrut să-mi ascult o-sînda. Cum mi s'a strîngea inima, cum îmi bătea de nerăbdare și de frică și cum do-riam să nu se fi întîmplat, ce se întîmplase.

În firșit a înserat. Toți s'au împrăstiat, noi am ramas singuri. Ai trecut de cîteva ori pe lângă mine, cu vre-o treabă. Nu te uitai la mine, ieu nu te slăbeam din ochi. Te ai oprit lângă masă, par'că aștep-tînd ceva. M'am întors cu fața spre tine.

Amîndoi ne-am înroșit ca sfecelele.

Tu te uitai la podele jucîndu-te cu țar-tamurile feței de masă, ieu trăgeam de u-șiret de la scaun par'că vroiam să-l rup. În sfîrșit încep...

— Hm — Ai cetit?

— Nu!

— De ce? — și par'că așteptam să-mi dau suflarea cea de pe urmă.

— Ieu nu primesc de acestea!

Cu toată încordarea în care mă aflam, am zîmbit.

— Da cum ai știut că-i... de acestea? dacă n'ai cetit'o?

Tu stăteași roșie până în albul ochilor și pieptul îți zvîcnea tare.

— Apoi... nu primesc nici o dată ase-menea scrisori.

— Ce făceași dacă-ți spuneam din gură? Știu că nu fugeai...

— S'ar fi găsit iel ceva de făcut. — Și mai roșie de cît înainte, ai întors capul în lături. N'ai vrut să mă privești în față.

Ieu cercam să mă stăpînesc. Vedeam și știeam că nu mai am ce aștepta. Mă te-meam însă să cred ceea ce vedeam cu o-chii. Nu-mi spuseseși încă nimic de sim-țirile tale. — O frămîntare grozavă se pe-trecea în sufletul meu. Mă durea, mă du-rea adevărul, cum numai tu nu poți să ști. Sîngele îmi năvălea la inimă și iea par'c...

amortise, par'că-i stătuseră bătăile. Ochii îmi ierau plini de lacrimi, ce nu puteau să curgă. Cum m'ar fi recorit să fi curs?... Frămîntarea aceasta a ținut cît a ținut; dară s'a sfîrșit de la o vreme. Apoi m'am liniștit. Am rădicat ochii nepăsători, la tine și te am văzat stînd cu o mîină pe masă și mușcîndu-ți buzele. Acuma ierau galbenă. Trebuia să sfîrșesc.

— Ce ai făcut hărtia?

— Am rupt'o.

— Bine ai făcut. Îmi pare rău că te dîm-

supărat cu iea. Închipuiește-ți că nu ți-am să-dat'o. Voiu căntă să nu te mai ameteșcu cu nebuniile mele... Dar spune-mi, așa-i că nu simți nimic pentru mine?...

— Nici o dată n'am simțit ce-vă deo-sebit pentru un om. — Nu știu ce felu de inimă am.

— Destul; destul. Am înțeles. Îți făgă-duiesc că nu-ți voiu mai bate capul. Te rog, du-te...

Te ai dus și ieu am ramas singur. U-șior rece mi a trecut prin spinare. M'am pus o mîină în cap, m'am uitat la ușa pe care ieșiseși tu și am rîs silit. — Am ple-cat capul pe mîină și am ramas pe gînduri. Mă vei iubi tu vre-o dată? Dar pentru ce? Tu nu mă poți iubi. Nu găsești nimic în ea mine...

Așa s'a început... dragă, povestea noas-tră. Ce-ai gîndit tu pe urmă, nu știu. Cre-știncios făgăduielei date, nu te am întrebat de nimic. Căutam să te alung din min-te-mi. De sîte ori te întîlneam mă uitam fioros la tine; dară după ce treceași, mă în-torceam spre tine și întindeam brațele să-rutîndu-te cu gîndul. — Căutam să-ți vor-vesc, cît s'ar putea de puțin.

La trei întrebări de ale tale abiea res-pundeam c'un hm.

Ieu căutam să fug de tine; tu par'că mă urmăreași într'adins. Încotro mă duceam, te întîlneam în cale-mi. — Ieu cătam să sterg chipul tău din minte-mi și iel tot se prin-dea mai tare și pătrundea mai adînc. — Grozav mă chinueam! — Tie nu vroiam să-ți

arăt slăbiciunea, patima, care mă rodea din zi în zi mai tare, pentru că ți făgăduisem, să-ți dau pace și fiind că știam că mai rău îmi va face. Altuia? N'aveam pe altul! Toți erau oameni cari nu mi-ar fi înțeles graiul. — Noptile, noptile mele!

Încet, încet, patima a început să se potolească. Jărâtecul a început a se acoperi de cenușă. — Am început, să nu mai fug de tine. Tu pe așiderea. Ședeam și vorbeam. Ceteam și ne întrebam de cutare ori cutare scriitoriu. — De câte ori rămâneam mai multă vreme singuri, tu de luorai te adînceai în lucru și nu te uitați la mine; de ceteai, puneai cartea la naș și ceteai, ceteai câte un ceas o pagină. Ieu cînd vedeam că nu te uitați la mine; te sorbeam cu ochii. Cînd rădăcai ochii, iute întorceam capul și încrețind sprîncenele, mă uitam pe fereastră. Să fi fost ziua, să fi fost noaptea, tot pe fereastră mă uitam și vedeam multe multe!..

Ți-am cetit, dragă, o pagină din cartea trecutului. Ce alta ași fi putut să-ți spun, pentru că să-ți înprospătez amintirea mea. Ași vrea să stau lângă tine cînd vei ceti aceasta. Fi vei tot așa de haină ca până acum și nu-mi vei scrie? Am nădejde că te vei schimba. Ași fi cetit mai mult în cartea-mi plină de amintiri, dar n'am avut puterea. Atîtea simțiri, pe care le credeam îngropate, s'au deșteptat! Las pe altă dată.

Sănătate și voie bună.

Iancu Vladimir

AURORĂ

Ca'n alte dați ai resărit
Văpaie dintr'o dungă
Cu focul tău nemistuit
Ce a noptei bezne alungă.

Dar altă dată mă găseai
Dormind în pace-adîncă

Pe cînd acuma de resai
Ieu sînt de strajă încă.

Acum nu dorm, tu mă privești,
Îs copleșit de gînduri:
Visările copilărești
Închis-am între scînduri.

Și pe cînd tu di'ntr'un crîmpei
De noui ieși tăcută,
Ieu cerc în versuri să-mi închei
Viața mea trecută.

A-zi nu mai pot ca de demult,

A mai dormi în tihnă;

Bătătea inimei ascult

În lungă-mi neodihnă.

Am mine cînd veni-vei lea,

Lumină 'nvietoare,

Al chinurilor greu hotar

Tot nu l păși voiă osre?

Garvan

Abdul

ILUZIUNI PIERDUTE

Domnul Duliu Zamfirescu

Lumea oamenilor țeste împără-
ția întâmplărei și a gregelei.

SCHOPENHAUER.

(urmare¹)

Lumina părea că sta nemișcată, dar du-
ruitul din ce în ce se auzea mai tare.

În cele din urmă felinarul și mașina se
văzură mai bine, un șuierat ascuțit se auzi
pe care resunetul munților îl mășuieră de
cîte-va ori, și apoi trenul se opri în fața
stațiunii.

— Aha! bine-ai venit, te așteptam.

— O, bine te-am găsit, țești sănătoasă?
cît dor....

— Și ieu am suferit destul... n'am pe-

trecut de loc bine pe-aci. Dar eacă și Eliza.. n'o vezi? A venit și Iea aci. Cît de bine -mî pare... ce bine o să petrecem cu toții.

— Vorbește mai încet Violo, zise Eliza, prietena de inimă a Violei și aceea care-i pregătise întâlnirile cu Egin în grădinița din București. Vorbește mai încet, se nită lumea la noi.

— Ei!... și ce-mî pasă, să nu mai vorbesc acum? Domnule Egin unde o să locuești? A, Ie o casă ce-o dă cu chirie un țeran, Ie peste drum de unde ședem, Iera s'o luăm noi; nu-I vorbă Ie aproape o colibă, dar toate sînt așa pe-aci. Ce vrei, la țară trebuie să se mulțamească cine-va cu aceea ce găsește. Aide, vrei să te duc acolo? Mama Ie acasă, Iea șade toată ziua în casă... ca și 'n București. Vom merge cu Eliza. Ți-I foame?

— A' nu!..., să mergem.

Și cite-și trei părăsiră prispa stației, îndreptîndu-se spre o potecută ce ducea în sat.

V.

— M'am plictisit!...

— Ce feliu Violo, par'că-mî ziceai odată că-l iubești?

— Am zis'o? nu țin minte... poate, dar mă înșelasem, văd bine că m'am înșelat. Nu pot să-l sufer, mi-I așa de antipatic cum nu-ți poți închipui.

— Dar nu Ierați tu aceea care i-ai zis să vie aci?

— Ei da, Ieu Ieram, dar vezi cînd I-am zis să vie, credeam că aci mî se va urî de moarte și dacă va veni Iel, mă voiu mai distra. Dar după cum vezi și tu, aci petrecerile nu lipsesc, baluri sînt destule și în loc ca Iel să mă distreze după cum îmi smchipuiam, din contră Iel mai mult mă jenează. Pretutindenî Ie în fața mea, cu figura lui galbenă ca șofranul. Par'că Ie un ofticos. Nu poți să te uiți la cine-vă, că zgîște ochii, se face și mai galben, începe să tremure ca frunza. Ast-feliu după cum îți spun mi-a devenit nesuferit.

— Nu te 'nțeleg de loc Violo. La început, a doua zi după ce i-ai făcut cunoștința, îmi ziceai că nu știi ce ai da, numai ca să te iubească și acum...

— Să vezi, nici Ieu nu știu cum se face, dar îndată ce văz pe cine-vă care-mî place doresc din inimă să fiu iubită de Iel. O, cît îmi place să mă iubească, se'l văd tîrîndu-se la picioarele mele, plîngînd, slab, prăpădit... o! îmi place mult să 'l văd așa... par'că mă mai îngraș. Zeu, ași voi să fiu iubită de toată lumea! Dar după ce sînt iubită, după ce'l văd așa cum îmi place, mi se uraște. Chipul lui mi se pare ca al tuturor mitocanilor, numai are acei ceva, pe care îmi părea că'l avea atunci cînd l'am văzut pentru întâia-și dată. Purtările lui mi se par din ce în ce mai nefîndemnatice și Iel un prost și jumătate? Ce vrei, nici Ieu nu știu cum sînt. Par'că ași voi pe urmă să fiu mai puțin iubită, mă plictisește atîta supunere oarbă, mă face să nu pot să-l mai sufer, să-mî fie scîrbă de Iel... întocmai ca de Egin.

— Vai soro, ce feliu de inimă ai tu? Ieu nu pot să fiu ca tine...

— Mă mier, Ieu credeam că toate sîntem așa, Lizo.

— Dar să lăsăm asta. Spune-mî ce vrei să faci acum...

— Ce vreau să fac? nici Ieu nu știu... Uite, n'ași vrea să fac nemic, dar mult ași vrea ca Egin să plece d'aci. Ai văzut pe Constantinescu?

— Care Constantinescu?

— Tînărul acela cu mustața lungă, bălană și atît de frumoasă, cel care spunea că învață medicina...

— A! a, îl știu.

— Ei, cum ți se pare?

— Un fanfaron de sus pînă jos.

— Ai, tu vezi strîmb, cu totul alt-feliu mi se pare mie. Iel Ie un tînăr de spirit frumos, dar... ași voi să plece.

— Cine?

— Egin sorò; dar cum să fac, cum să fac ca Iel să plece? Vezi, nu-ți trece ție

nemic prin cap? Stăi, am găsit; Iel a venit Duminică, azi avem tot Duminică, vrea să zică fac două săptămîni tocmăi.

— Iei și-apoi?

— Și-apoi, am să-î spun că lumea de aici a început să bănuască că ie ceva între noi, și 'l voi ruga să plece la București, de teamă ca mama să nu afle totul.

— Și crezi ast-fel că ai scăpat? Iel te iubește ca un nebun.

— Stăi că n'am isprăvit. Indată ce-o plecă, am să-î scriu o scrisoare, în care am să 'nșir cîte 'n lună și în soare. Am să-î spun că după plecarea lui, am aflat c'a mărturisit la toți c'a venit numai pentru mine, că mama a aflat totul și c'am suferit din partea ieî o mulțime de muștrări, că nu mai vreau s'aud de numele lui; în sfîrșit am să-l fac de două parale, în cît să 'și iea lumea în cap și... și iecă mă scăpată...

— Cum, tu vrei să faci aceasta?

— Și de ce nu? BCU Cluj / Central

— Dar nu te cinstit Violo; după ce l-ai înșelat dîndu-î feliu de feliu de făgădueli după ce l-ai adus aci, să te porți ca una din femeile cele mai de jos?

— Fie ce-o fi sorò, vreu să scap de omul acesta care se ține de mine ca scaiul.

— Violo! ascultă mă, ie neomenos ceea ce vrei să faci. Bagă de seamă. Dacă cumvã va descoperi minciunile tale apoi poate să nu scapi așa de lesne.

— Prea iești fricoasă sorò, nu mi-î teamă de nemic. Vei vedea ce bine am să scap.

— Violo, ai să te căești. Dacă lumea va afla, apoi...

— Apoi, apoi lasă-mă în pace!

Și Viola ieși spre a îndeplini ceea ce iea proiectase.

VI

De abieă mai aruncau lămpile cîte-o lumină slabă împrejur.

Fumul de tutun ce plutea ca niște nourî groși, împiedeca lumina lămpilor să strălucă mai departe și mai mare.

Sala nu iera mare și d'aceea mese ierau puține, dar în jurul lor ierau destui oameni cari vorbeau rîzînd cu hohote.

Și nu ierau numai bărbați acolo. Peici, pe colo se vedeau șezînd pe genunchiul unuia, cîte-o femeie cu părul despletit, lăsat pe spate, cu mâinele goale și pieptul dezvelit pe jumătate, cu o rochie scurtă, până la genunchi, de unde apoi se scoborau lipiți pe picior ciorapii subțiri și roșii.

Ieră tîrziu de tot și pianul ce se afla acolo, tot mai scotea sunete, atins fiind de mâinele unei femei care și iea iera înconjurată d'o drosie de bărbați, cari făceau un zgomot asurzitoriu.

Nimenea nu ascultă bucata de muzică, rea sau bună ce se cînta.

Dar ieață!... p'o scenă de cîte-va palme, se ivește o femeie ce părăsise atunci genunchiul unui bărbat, și începe cu'n glas răgușit să cînte „Luna doarme“.

Cei de la mese îi țin isonul, bat cu paharele și băstoanele în mese după tactul muziceii și strigă cît le iea gura „bravo“.

La o masă, mai în fund pierdut în fum, un tînar șede singur cu sticla și paharul di'nainte.

Nu trece însă mult și o cîntăreăță se așază lîngă iel.

— Dă-mi o țigară, zice iea.

— Ce vrei să iei? întrebă iel dîndu-î pachetul cu tutun.

— Un ceaiu.

Iel porunci ceaiul și un rom pentru dînsul.

— Cum te cheamă draguță? întrebă tînarul.

— Dar pe mătăluță?

— Egin.

— Și pe mine Ernestina.

— De mult cînti pe scenă?

— De vre-o șase luni dragă. A! am fost și ieu odată alt-feliu; ieram și ieu cu casa mea...

— Destul: țise Egin înghițînd romul, voi toate de meseria asta sînteți așa, toate spuneți că trecutul vostru a fost mai de soiù. Hei, mai adu-mi un rom.

— O! o! tu aci Egin? zise un tînăr.

— Ieū, Gogule, Ieū!

— Cum tu... tu nevinovăția întrupată într'o cafenea cu cîntărețe și cu o *madamă* alături? ha! ha! ha!...

— Iea! lasă gluma și șezi. Ce bei tu?

— Vin prietina... sîngele Domnului.

— Să vie, hei băte! cine ie-aci... adu vin!

Paharele începură a se goli unul după altul și Egin lungindu-se jumătate pe banca de lângă perete, coprinsă cu mîna mijlocul cîntăreței.

— Tu nu iești urîtă Ernestino, zise Egin, dar ai nasul cam lung și buzele prea subțiri dar nu... tu nu iești urîtă.

— Dacă-ți place, zise Iea.

— Te-î fi amoretat de dînsa, zise Gogu.

— Ieu amoretat, strigă Egin, sculîndu-se repede în picioare și izbuenind într'un rîs silit, Ieū amoretat ai zis? Da, sînt amoretat de sticla asta pe care o voiū goli.

In adevăr punînd'o la gură, înghiți tot vinul din Iea.

— Și ce te speriași așa... zise cîntăreata rîzînd.

— M'am speriat? fugi! mî-e scîrbă femeie... ba nu, vină 'n coace să te pup... barim tu nu mi-ai făcut nici un rău ca... hei! mai adu vin.

— Ca cine, întrebă Gogu?

— Ce, strigă Egin lovînd cu pumnul în masă, și tu crezi că femeia ie un înger din raî? ha! ha! ha! adică Iean spune-mi zeu, spune-mi curat... cine m'aduce pe mine aci? cine mă face să beau? cine m'a făcut să părăsesc facultatea d'atîta amar de vreme?... cine?... nu, prostiea mea... hai să bem!

— Ai dreptate, zise Gogu, tu nu te-ai prezentat nici la examen: Iea spune ce dracuți s'a întîmplat?

— Mie? hm! cunoști tu pe Viola B.?

— N'am văzut'o nici odată.

— Mai bine. Ascultă dar. Și Egin amețit de băntură începu să povestească în gura

mare, tot ceea-ce noi știm că s'a întîmplat între Viola și Iel, până în vremea plecării sale din satul A....

— Da! adăogă Iel. mi-a zis că lumea ie aproape să aște pentru ce am venit Ieū la A... că-î ie teamă de mă-sa... ce tîmpit eram, cum am crezut de lesne! Ieu am crezut și da, am plecat... hm! și am ajuns în București... trecură două zile... două zile numai... și cînd am plecat plîngea, Iera cu mînele reci. mi-a zis călătorie bună hm!... dar numai două zile strigă el azi vîrlînd cu un scaun ca într'o vedenie ce i se arătase... și ce scrisoare... o știu pe din afară... am învățat'o... stați! Domnule, mizerabila D-tale purtare... înțelegeți? mizerabila mea purtare, adică Ieū m'am purtat mizerabil repetă Iel scoțînd o înjurătură, da! da... nu înțeleg nimic, hm! așa-mî trebuia, am plîns... îmi vijiau urechile, mă lua cu frig și cu cald, m'am bolnăvit rău, am vărsat sînge.

Dar... nu 'mî pasă, hai să bem, zise Iel punînd mînele împreunate pe masă și capul pe Iele.

Nu... nu credeți că... sînt beat, nu! mî-e capul amețit, se 'nvărtește cu mine casa... aha! Violo, stăi! și Iel se sculă porni spre ușă împleticindu-se și cu pumnii rîdicați. La Iea! drept la Iea zbiră Iel luînd un cuțit de pe masa unuia ce mîncea liniștit. Sînge am vărsat Ieū, să-î vîrs sîngele Iei.

Dar beția îl coprinsese peste măsură și căzu grămudă lângă ușă. Se opinti de cîteva ori spre a se scula, dar recăzu Ieară și.

In cele din urmă adormi.

Ernestina părăsi masa rîzînd și plecă cu Gogu sîrînd peste corpul lui Egin.

(Sfîrșitul în No. viitor)

N. D. Georgian.

Rolul Microbilor

Ultimul deceniū, din punctul de vedere al patologiei, se poate numi deceniul microbilor.

Cea mai mare parte a stărilor bolnave la cari se supus organismul omului și al celor mai multe animale se privedă ca pricinuită de numărul cel fără sfârșit de organisme mici, botezate: *microbi*, *bacilli*, *schizomiceti*, *micrococi*, etc. cari împlu aerul în care ființele viețuitoare sînt silite să respire.

Numărul microbiologilor, al acelor învățați, cari se îndeletnicesc cu studierea acestor ființi atît de dușmane omenirii, crește pe fie care zi! Și numărul volumelor așărute până a-zi asupra acestei chestiuni, ie slavă Domnului, destul de mare—acuma în urmă a apărut o carte colosală intitulată „Les Bactéries“ autorii sînt D-nii Cornil și Babes (acest din urmă ie român.)

Pentru moment n'avem de gînd să facem cunoscut cetitorilor tot ce se știe despre aceste organisme. Voim numai să atragem luarea aminte și să vedem ce respund părtașii teoriei microbistice, celor necredincioși. Căci trebuie să știti că această teorie, deși numără între susțitorii iei pe cei mai de seamă oameni din toate părțile lumii, are și protivnicii destui. Iată ce spune Dl. Hallopeau în cartea sa, *Patologie Générale* (1884) pag. 161.

„S'au găsit microbi în cele mai multe boli infecțioase, dar se naște întrebarea dacă dinșii sînt înadevăr *pricina* sau numai efectul turburărilor nutritivei, cari le caracterizează, sau sînt cu totul indiferenți.

„Obiecțiunile aduse contra teoriei care privește microbul ca infecțios iei însuși, pot fi resumate precum urmează:

1. „Se găsesc microbi ce par de *aceeași natură*, în boli care nu se asemîna?“ Răspundem: Aceste organisme din pricină că sînt foarte mici nu pot fi descrise cu minuțiozitate; și de altmîntrelea pot înfățișa caractere anatomice asemănătoare, deosebinduse cu totul în funcțiunea lor. Natura unui ferment, zice Pasteur, nu poate fi bine stabilită de cît prin funcțiunea sa fiziologică. Să mai adăugăm că progresele histo-

logiei au făcut cu puțință deosebirea unor microbi ce păreau asemănători; ast-felîu Koch a găsit microbi cu înfățișare deosebită în septicemie, infecțiune purulentă, etc. și a arătat că la aceste deosebiri de înfățișare corespund deosebiri de lucrare patogenică (bolnăvicioasă).

2. „Se pot introduce sub piele lichide încărcate cu bacterii fără a da naștere la accidente.“ Putem răspunde că sînt *bacterii* și *bacterii*.

3. „...„Prezența microbilor nu-i constantă în infecțiune“. Trebuie de știut că microbul nu se arată în tot de auna sub același chip. Bacteriul *charonos* poate să nască *spori*, capabili de a-l reproduce; acești spori se deosebesc cu totul prin înfățișare și multă vreme au fost trecuți cu vederea. De altă parte se pare că substanțele chimice născute din agenții infecțioși ajung ca să producă accidente; dacă injectăm unui animal o cătime relativ mare de sînge putred, dînsul moare în cîte-va ceasuri, și găsim în țesăturile sale o cătime *neînsemnată* de microbi; a fost otrăvit de substanțele chimice conținute în sîngele putred. Dacă din potrivă injectăm numai o mică cătime de liquid putred, atuncea moartea vine după cîte-va zile și țesăturile coprind un număr mare de microbi (Koch).

4. Lewis susține că microbii se găsesc la toți indivizii, și dacă în cursul unei boli infecțioase îi găsim în număr mai mare aceasta vine de acolo că atuncea organismul nostru alcătuiește un teren mult mai favorabil dezvoltării lor. Faptul pe care se întemează Lewis că cu desăvîrșire negat de Pasteur, Cohn și Babes; acest din urmă mai ales a examinat 100 de indivizi la care n'a găsit microbi nici în sînge, nici în cele-lalte lichide ale corpului. Mai mult, presupunerea lui Lewis iei în contradicere flagrantă cu experiențele cari au dovedit că microbii cultivați aparte, iso-lați, au dat naștere *charbonului*.

5. Accidentele zise infecțioase se pot explica prin pătrunderea în organism a alcaloizilor derivați din materiile proteice — descoperite în 1872 de Gautier și Selmi, descrise de acest din urmă sub numele de *ptomaine*, studiate apoi de Gianetti și Corona, Brouardel și Boutny, etc. aceste substanțe, cari se pot scoate nu numai din albuminoide putreficate, dar și, după Gautier, din excrețiunile sau secrețiunile normale ale animalelor superioare, dau loc, când străbat în corpul omenesc, la turburări grave și deosebite, cum depindă dilatațiunea și neregularitatea pupilelor, căreia îi urmează îndată contractiunea, încetinarea năprasnică și neregularitatea pulsațiunelor cordiace, pierderea contractilității musculare, convulsii și moarte cu inima în sistolă. Dl. Gautier crede că se pot naște în număr foarte mare în unele împrejurări patologice și că sînt una din pricinile turburărilor funcționale cari se urmează în multe boli, cu deosebire când mișcarea de desasimilare și de eliminațiune a produselor urinei, se încetășată.

Dl. Bouchard admite, în potriva D-lui Gautier, că aceste substanțe apar numai în materiile animale, unde trăiesc și se înmulțesc niște ciuperci microscopice; și avînd în vedere că dau, ca și alcaloizii ciupercilor veninoase, albastru de Prusia în prezența ferrocyanurului de potasiu și a perclorurului de fier, — tinde a le privi ca produse de desasimilațiune ale organismelor vegetale.

Din minutul cînd s'a văzut că bacteriile cari trăiesc în materiile animale moarte, fabrică alcaloizi, s'a pus întrebarea dacă alte bacterii trăind într'un organism viu, n'ar da naștere la substanțe analoge. Pentru a dovedi exactitatea acestei presupunerii, Dl. Bouchard a căutat alcaloizi în urinele oamenilor atinși de boli infecțioase, și mai totdeauna, în unele, îi găsea. Ce-i dreptul se găsesc urme și în oare care urină ce vin de la oameni sănătoși, dar aceasta

nu dovedește că nu-s formați de vegetale inferioare.—În stare normală se găsește un număr mare de microbi în tubul digestiv; se poate întîmpla ca să se alcătuiască aici alcaloizii vegetali cari să fie absorbiți și a urmă eliminați prin urină — Dl. Bouchard în adevăr a găsit că materiile fecale conțin cu atîta mai multă cătîme de alcaloizi cu cît numărul microbilor ce cuprind ie mai mare. Acești alcaloizi sînt multipli: unii sînt solubili, alții insolubili în ether, etc.

Dl. Bouchard în fața acestor fapte ajunge a formula următoarele: În stare normală se găsesc alcaloizi în corpul oamenilor vii; acești alcaloizi sînt făcuți în tubul digestiv de către organismele vegetale, agenții putrefacțiunii intestinale; alcaloizii urinelor normale înfășoșază o parte din alcaloizii intestinului, absorbită prin mucoasa aparatului digestiv și eliminată prin rărunchi.

Boalele cari măresc putrefacțiunea intestinală, măresc și cătîmea alcaloizilor din urină: și cu toate că s'ar putea ținea ca probabil că în oare care boli infecțioase, alcaloizii sînt produsul microbilor respinși în lichidele și țesăturile organismului, se poate zice cu siguranță că în febra tifoidă, o parte cel puțin din alcaloizii urinei sînt de proveniență intestinală. — Dl. Bouchard crede cu putîntă, fără însă să se fi dovedit, că dinșii ar avea proprietăți veninoase și că reținerea lor ar produce accidente toxice în cursul boalelor infecțioase.

Dacă iese așa, chestiua se reduce în a ști dacă microbii lucrează prin ieși însiși sau prin produsele lor de dezasimilațiune.

Rolul lor rămîne precumpănitoriu în amândouă cazurile.

Putem privi *teoria* care le atribue nașterea boalelor infecțioase ca *dovedită* pentru cele mai multe din iele dacă nu aproape pentru toate; rămîne de știut dacă posedă iele singure aceste proprietăți infecțioase sau le împrumută de la organismele în care se dezvoltă, etc.

Iată ce spune Dl. Hallopeau. Credem că
protivnicii acestei teorii nu stau pe temelii
sănătoase și că mai curînd ori mai tîrziu
vor vedea în partea cui iese adevărul.

(Va urma)

Stefan Cremene.

Atunci și a-zi...

Nu-ți remase nici scîntea
Din iubirea de altă-dată,
Nici zimbirea nu ți-i dată
Cum ți-iera în vremea ceea.

Ți-a fost lesne să te lepezi
Ca de-o haină, de iubire,
Să remii în nesimțire,
Cum rămîn ori care lespezi...

Te am crezut prea ideală,
Prea puțin femeie, poate,
Nu știam că iești ca toate
Suflet rece, față pală.

Nu iești tu de vină însă,
Dac'ai rătăcit cărarea;
Lumea te-a 'nghițit ca marea
Iești de mine 'ndestul plînsă...

Tu ai fost neștiutoare
De a vieții grea izbeliște,
În fătarnica-ți priveliște
Un pas rău, sufletul moare...

Nu voi rîde ție, femeie,
Nici privirea n'oi întoarce,
Gîndul mîeu iubirea-ți toarce;
Însă inima-mi... să steie!...

Dacă firea ți-ai tocit'o,
Dacă inima-ți ie moartă,
Gîndul mîeu tot doru-ți poartă
Iești tot tu, tot tu, iubit'o!

Din oceanul cel de patemi
Tu-mi resai ca și 'nainte,
Luminînd adînc în minte,
Încălzind singurătate-mi!...

Și de inima mi-i rece
La iubirea ta acuma,
Peste gîndu-mi n'a dat bruma,
Din gîndirea-mi nu vei trece!

Te iubeam!... Acum te-oi plînge
Vai! Simțirea-mi stînsă nu ie,
Chipul tău în veci rămîie,
Pîn'ce viața mi s'o stînge!...

Abdul.

Hesa Helfman *)

Sînt femei, care din întunerecul în care zac nebagate în samă, se jertfesc cu trupul și cu sufletul pentru o năzuință, pentru o țintă, fără să caute câștig. Iele se însărcinează de multe ori cu muncile cele mai grele, cu slujbele cele mai umilitoare. Își pun numele în joc la vre-o scrisoare; poartă de la unul la altul bucele fără ca să știe ce se găsește într'însele.

Acestor femei poetii nu le dedică versuri. Istoria nu le păstrează numele. Urmașii nu le sînt recunoscători... Și totuși fără sprijinul lor o partidă n'ar trăi. Ori ce luptă ar fi cu nepuțință.

Întîmplarea însă alege una dintre aceste muncitoare necunoscute, o scoate din adîncul întunericului în care socotea să-și petreacă viața și o rădică așa de sus, în cît îi merge vestea în lume.

Atunci toate privirile se îndreaptă spre dînsa. Se descopere într'însa o înălțime de suflet așa de mare o uitare de sine așa de desăvârșită și o așa îndrăzneală, în cît cei mai îndărătnici sînt siliți s'o admire!

Cam aceasta ie istoria Hesei Helfman.

* * *

N'am avut prilej s'o cunosc de aproape.

Mă abat de la drumul mîeu, de-a vorbi numai despre aceia cu cari am fost în legături strînse, nu pentru că numele Hesei a avut resunet mare; ci pentru că numele ieî îmi dă prilej bun, de a vorbi de însușirile sale morale. Cred că cetitorii îmi va mulțami. Căci chipul ieî simplu, plăcut, poate să dea o părere mai bună despre partida noastră, de cît un tip cu o putere neobișnuită. Dacă cineva, vrea să cu-

noască bine *Flora* unei țări, nu strînge flori de grădină ci flori de cîmp.

* * *

Hesa Helfman s'a născut dintr'un neam jidovesc foarte fanatic — lucru necunoscut în țările în care civilizația a ucis ura religioasă, dară foarte obișnuit în Rusia.

Familia Hesei socotea că tot ce vine de la creștini ie necurat, chiar și știința lor care propovăduiește lepădarea religiei strămoșești. Hesa, atinsă de ideile cele noi, n'a putut să sufere jugul. A părăsit casa părinților ducînd cu sine, ca amintire blestămului unei mulțimi fanatice, care ar fi vrut s'o vadă mai bine moartă de cît înfrățindu-se cu „goii“.

Fata se duse la Kiev și acolo trăi din cusut.

A venit anul 1874.

Vîntul rezvrătirei a luat în vârtejurile sale pe mica cusătorită jidaucă și a dus'o cu sine.

Iea a făcut cunoștință cu cîte-va femei venite din Zürich, care au luat parte pe urmă la procesul celor *cinci-zeci*, și care au atras'o în partidă.

Sarcina ieî a fost dintre cele mai ușoare. Și-a împrumutat adresa pentru scrisorile revoluționare. Dară cînd s'a descoperit complotul, abaterea aceasta i-a adus doi ani de închisoare înainte de osîndă și doi după aceasta în închisoarea Litovsky.

În închisoare Hesa a găsit vre-o patru, cinci osîndite care fuseseră părtașe la aceeași mișcare și care i-au arătat pentru întăea oară ideile socialiste. Iea s'a dat cu trupul și sufletul acestor idei. N'a putut însă să le puie în lucrare pentru că după împlinirea osîndeî în loc s'o lese slobodă cîrmuirea a trimes'o într'o provincie de la mează-noapte unde a stat până la sfîrșitul anului 1879.

Ne fiind bine păzită a fugit la Petersburg.

*) Extras din „Stepniak, la Russie Souveraine“ traduction française p. Hugues le Roux.

Acolo plină de aprinderea care crescuse în timpul osîndeî Iea s'a aruncat cu foc în luptă, doritoare de a astîmpără nevoia cea mare ce o simțea, de a se jertfi pentru cauza pentru care avea un felîu de patimă.

Tot de a una tare și voioasă, Iea se mulțamea cu puțin numai să fie întrebuițată.

Au întrebuițat'o la toate, ca factor, ca trimăs, ca paznic și de multe ori treburile Ierau așa de aspre, că ar fi întrecut puterile unei femei din popor.

De câte ori îi s'a întimplat să se întoarcă a casă în zori de ziuă cu puterile sleite, după ce alergase timp de 14 ceasuri în toate colțurile capitalei, ducînd scrisori și proclamații de ale comitetului executiv!

A doua zi se sculă Ieară-și pentru ca să-și facă din nou slujba.

Tot de a una gata și la îndămină, cînd o căutaî, Iei nu-i păsă de osteneală.

Nu se gîndea nici o dată la sine.

Pentru a arătă ce putere morală a avut și cît de mari au fost jertfele acestei femei simple, puțin culte, voiî istorici cele de pe urmă slujbe pe care le a adus cauzei rezvătirei.

Bărbatul său—Neculaî Kolotkevicî—unul di'ntre membrii cei mai cunoscuți și cei mai bine văzuți din partida teroristă — a fost

arestat în luna Fevruar. Ieră să fie osîndit la moarte,

Hesa a remas în rîndurile luptătorilor stăpînindu-și durerea!.... Ingreunată de patru luni, Iea a primit sarcina grozavă de a păzi localul în care se lucrau bombele lui Kibalciî și a remas acolo până a 13 Martie, cînd a fost din nou arestată.

În ziua judecătoreî Iea s'a înfățișat voioasă și răsînd înaintea tribunalului care avea s'o trimeată la spînzurătoare. Osînda i-a fost mai grozavă pentru că a trebuit să aștepte sfîrșitul, 4 luni. Iea a îndurat acest chin, într'un timp care s'ar fi părut o veșnicie pentru altul, fără să-și picardă cumpătul măcar o dată.

Cîrmuirea care nu îndrăznise s'o omoare, temîndu-se să nu aște urgia Europei întregi în potrivă-și, a căutat să tragă foloase din starea Iei, pentru a-i zmulge mărturisiri. Pentru aceasta i-au prelungit chinul moral până în minutul în care vieța i-a fost în primejdie; și i-a schimbat pedeapsa tocmai cu o săptămînă înainte de facere. Iea a murit în închisoare la 13 Fevruar 1882.

Tradus de I. Dafin

G Î N D U R Î

Sînt singur! Tristă-mî pare odaea mea cea rece,
Prin minte-mî trece gîndul de moarte și-mî mai trece
Un gînd de rezbunare, de luptă, de izbîndă,
Un gînd, ce ar aprinde făptura cea mai blîndă!
Mă vād aci pe raclă uitat de lumea'ntreagă
Și nimeni nu mai plînge ființa ce pribeagă
A rătăcit prin lume și 'n lupta ce-a purtat,
Și-a dat sfîrșitul vieței, dar cin-ștea nu și-a dat!...
Aci mă vād în ocnă, departe de lumină

Pe cînd poporu 'n stradă, îngenunchiat în tină
 Cu ultima suflare blestemă cruntul gide,
 Ce-și moaie arma 'n sînge și rîde... și iear rîde...
 Impresurat de lanțuri, ași vrea să zbor afară,
 Ași vrea să mor acolo 'n a gîzilor ocară,
 Murind să văd tiranul, să-l văd și să-l blestem,
 Să-i spun, că mor în stradă, dar fără să mă tem...
 Și mintea-mi rătăcește pe-asemenea cărării,
 Pe cînd ie stînsă viața duiosai inspirării!...
 O! Tainică simțire a unor vremi trecute,
 De ce nu pot și astăzi, din ale vremii cute
 Să mai zăresc un leagăn de dulce dezmierdare,
 De ce zăresc 'nainte tot rele și 'ntristare?
 De ce acuma tremur de-o tainică simțire
 Și fruntea mi se pleacă la ori-care gîndire?
 De ce?... În aste ceasuri, cînd singur stau în casă,
 Gîndirea mea, să cuget la visuri, nu mă lasă,
 Cînd cugeți cum o dată a fost și cum ie a-zi
 În negre visuri oare mai poți, ca să nu cazî?
 Cînd cuget chiar la dînsa, în zilele acele
 Cum dezmierdă ființa-mi și gîndurile mele
 Și cum pierdută-i astăzi, în valea astei lumî,
 O moarte! zic, pe caru-ți ființa-mi tristă du-mî!...

Abdul

BIBLIOGRAFIE

Ragăm pe D-nii autori și editori să bine-voască a ne trimete cîte unul sau 2 esemplare din scrierile D-lor pentru ca să le anunțăm și să facem dări de samă.

Iuliu I. Roșca. Fata de la Cozia scriere premiată la concursul teatral din 1882. Prețul 3 l.n. Legătură de lux 4 l.n. Editor C. F. Bidșovsky str. Mihai-vodă No. 1

Zîmbiri și Lacrimi Poesii 1 l. 50 b.
Florî de Primăvară (Poeme și legende).
 Dora și Florin—Zina Florilor—Crivățul.

* * *

I. St. Furtună.—Raport, prezentat consiliului general al județului Putna. Cuprinde: Mersul serviciului medical-veterinar.—Propunerî pentru ameliorarea serviciului.—Câte-va propunerî relative la îmbunătățirea animalelor domestice.

* * *

Kefirul. —Adevărat Kumis de lapte de vacă. O scurtă descrițiune a preparațiunei a proprietăților sale și a foloaselor sale salutarii pentru bolnavi. Prelucrare după

dr. Dimitrieș și alții. București editura firmei Lukianoff & C-nie fabricanți de Kefir-Kumis 1886.

* * *

Dr. Valerian G. Negrescu. Contribuțiune la studiul pelagrei. Observațiuni făcute asupra bolnavilor din spitalul St. Spiridon din Tîrgu-Neamț. Tipografia Grigore Luis București 1886.

* * *

Prof. Ruyes Henri — Toaleta Damelor. —Mijloace pentru înfrumusețare.—Editura librăriei Zaharia Neculau, Ploești

* * *

Lévêque. — Invățătorul Popular, Metod de a învăța limba franceză fără profesor. Cursul întreg 30 lei. Apare în broșuri săptămânale.

CORRESPONDENȚA

D-lui *H. Ig.* str. Mircea Vodă loco. De sigur promisiunea Dv. că ne veți purta de grijă făcîndu-ne abonați ne veselește și va mulțămim pentru aceasta. Nici o dată însă nu ne vom cumpăra cetitori cu asemenea preț. Intru cît privește amenințarea că aveți de gînd să ne asasinați cu „diferite lucrări” și cu „defectuoase” respecte, vă mulțămim și mai mult, rugîndu-vă să aveți în vedere că în potriiva celor ce turbură liniștea sufletească a oamenilor, muritorii au avut grija să facă un cod penal. *Adio.*

*

D-lui *D. D.* dealul Spirei. Dorința Dv. de a colabora pentru progres și dorința noastră de a nu încuraja nulitățile, nu se impacă. Deci scutiți-ne.

*

D-lui *C. Al.* loco. Cu începerea anului

viitoriu al rev. avem de gînd să facem o rubrică anume pentru elucubrațiuni *mentale*, atunei puteți să ne mai trimeteți cugetări. De o cam dată vorba lui Diogenes pe care ați amintit-o: „Nu-mi luă ceea ce nu-mi poți da”.

*

Adm: „Coresp. provinc.” Piatra. Trebuie să vă rugăm de atîtea ori pentru schimb? De ce nu împliniți tocmai această datorie de cere vă plîngeați că alții n'o împlinesc? Noi e facem datoria caătră toți de o potrivă, faceți-o și Dv., vă rugăm.

*

Prietinului Erd. cel cu „*Susaiul*” din primăvara trecută. Te rog dă-mi un semn de viață. Scrie-mi pe adr. redacției. Știu că acuma iești mai slobod. Îți strîng mîna.

I. Daf.

*

D-lui Petre N. Mot. loco, Așteptați cu facerea versurilor până... „până atunci” cînd nu veți mai suferi!

INSTIINȚARE

Instiințăm pe D-nii abonați că de astăzi înainte D-nul N. D. Georgian se însărcinează cu administrația Revistei și că prin urmare toate chitanțele de abonament vor fi valabile numai atunci cînd vor fi iscălite de D-sa.

Cu începerea anului al VI-lea al revistei noastre, vom publica seria lui Renard: »L'homme est-il libre?» tradusă în romînește de Dl. C. Stamatîn.

Redacția